

Podíl nevýkonných úvěrů je stále velmi nízký. Podnikových úvěrů v cizí měně je 45 %.

Komentář České bankovní asociace k vývoji vkladů, úvěrů a nevýkonných úvěrů za rok 2022 dle statistik ČNB

Autor: Miroslav Zámečník, hlavní poradce České bankovní asociace
Praha, 3. února 2023

Vzhledem k ucelené časové řadě bankovní statistiky, včetně údajů za loňský prosinec, zveřejněných Českou národní bankou (ČNB) je vhodné se ohlédnout za tímto mimořádným obdobím.

Za poslední tři roky toho zažila česká ekonomika a spolu s ní i bankovní systém opravdu mnoho. Několik vln různých mutací koronaviru, které prošly populací vedlo k oslabení investorských, podnikatelských i spotřebitelských očekávání, do nichž je česká ekonomika zapojena. Vlády a centrální banky na to reagovaly masívním uvolněním finančních podmínek. **Výsledkem podpory udržení příjmů obyvatelstva a subvencování firem byl vzestup vkladů patrný celosvětově, nejen v Česku.** Část z toho byla vynucená uzávěrami, část nejistotou a obavami z budoucnosti. Když rizika pominula, odložená poptávka se nepotkala s nabídkou, která naopak stále trpěla opakovaným narušením řady dodavatelských řetězců. Výsledkem byly inflační tlaky, jaké například Spojené státy nepoznaly čtyřicet let, a Česko od liberalizace cen v roce 1991. Při zpětném ohlednutí se ukazuje, že zejména velké centrální banky na kumulaci rizikových faktorů reagovaly pozdě. Do toho přišel útok Ruska na Ukrajinu loni 24. února.

Tvorba dodatečných, dílem vynucených, dílem „opatrnostních“ úspor v domácnostech a firmách vedla k vysoké dynamice růstu vkladů zejména v prvním roce pandemie. Oproti roku 2019, kdy depozita stoupla o necelých sedm procent, se v roce 2020 tempo v případě úložek obyvatelstva zrychlilo na 12,1 % (meziročně), aby pak kleslo na 7 % v roce následujícím a 5,1 % loni. Při zohlednění tempa inflace jde tedy o reálný pokles.

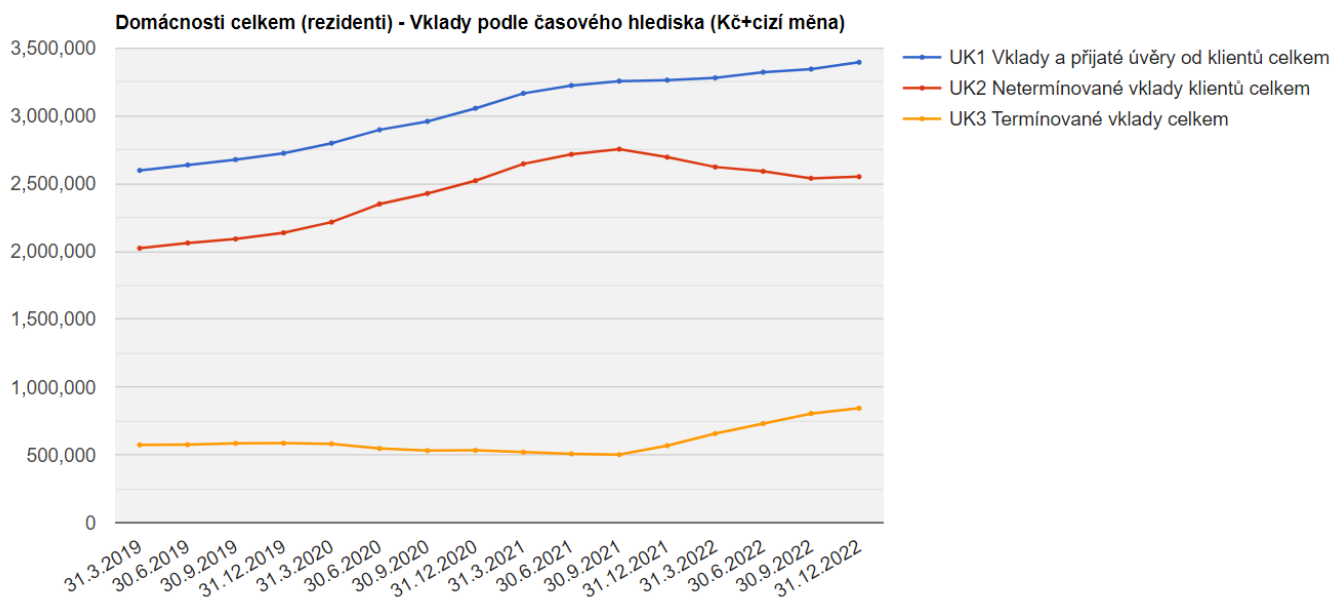
Za tři roky od prosince 2019 stouply vklady obyvatelstva v bankách o 26 %, tedy o 658 miliard korun. V domácnostech živnostníků vklady stagnovaly, ale dynamický nárůst je patrný v nefinančních podnicích, kde se vklady v korunách a cizí měně zvýšily za stejné období o čtvrtinu, tedy o 272 miliard.

Z bankovní statistiky nelze vyčíst, jaké je přesně rozložení úspor v českých domácnostech. Česko má menší příjmovou nerovnost, než je obvyklé ve většině evropských zemí s výjimkou některých států ve Skandinávii. V eurozóně rozložení vkladů kopíruje koncentraci majetku (s vysokým Giniho koeficientem kolem 0,50); podle modelových propočtů Evropské centrální banky na top 10 % domácností připadalo 45 % vkladů (údaj za třetím čtvrtletí 2021).

V Česku existují periodické průzkumy, které poskytují obraz o schopnosti jednotlivých typů domácností šetřit v čase. Podle posledních dat společnosti PAQ Research byla z hlediska čistého příjmu průměrná česká domácnost schopna v listopadu 2021 ušetřit 8131 korun, loni v září necelých 5000 Kč a v letošním lednu 5400 Kč. U vysoko příjmových (nad 150 % mediánu) je reportována schopnost ušetřit 16 000 Kč měsíčně, u nízkopříjmových (60–100 %) pouze 2700 Kč měsíčně. U domácností pod 60 % mediánového příjmu (hranice chudoby) je schopnost vytvářet úspory záporná.

Kromě výrazně strmější křivky nárůstu úložek domácností v prvním roce covidu je pozoruhodné také rozložení vkladů mezi netermínovanými a termínovanými vklady. Potvrzuje, že domácnosti rychle reagovaly na lepší úročení u depozit s dohodnutou výpovědí lhůtou, jejichž podíl na celkových vkladech

začal na podzim 2021 růst, který trvá. Úročení u nových vkladů se splatností jednoho roku se pohybuje mírně nad 6 %, na běžném účtu velmi blízko nuly.

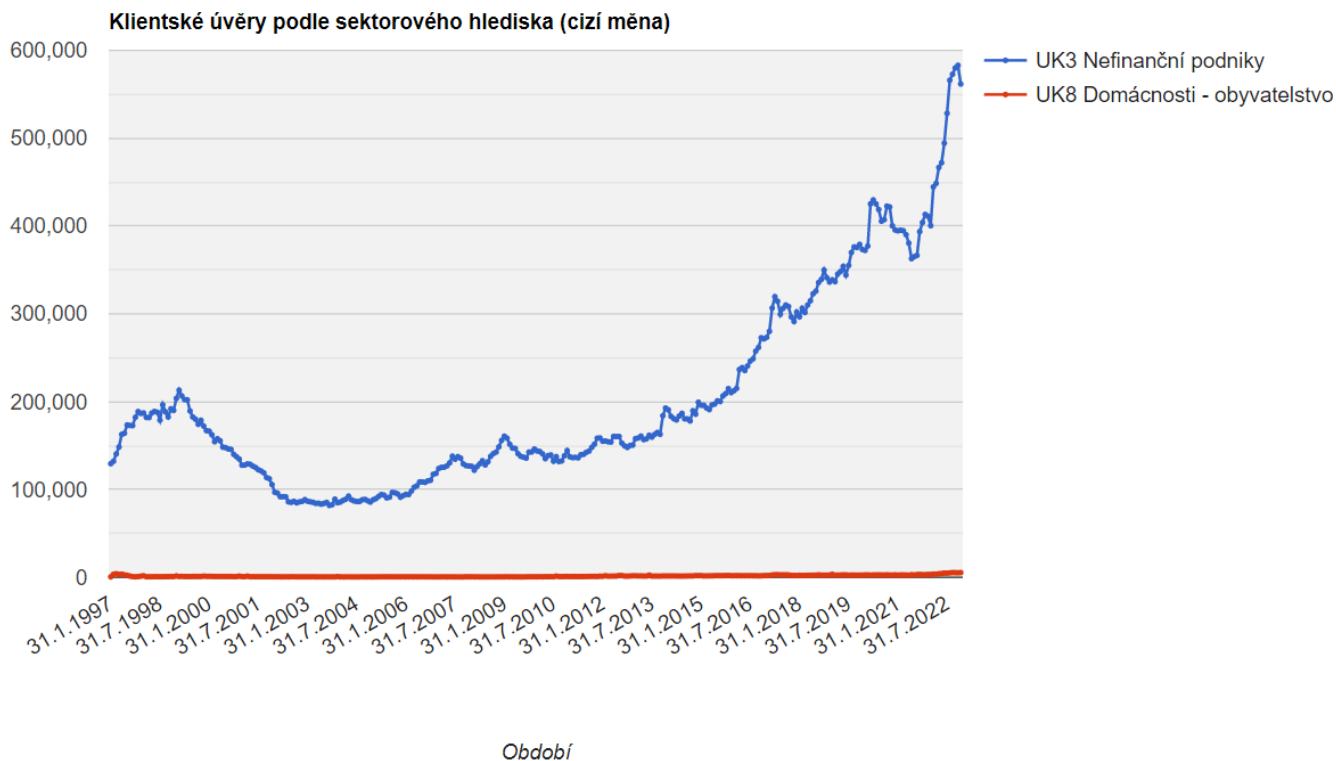
Poptávka po úvěrech slabá, portfolio zatím „zdravé jako řípa“.

V případě úvěrů domácnostem se jejich celkový objem zvýšil meziměsíčně o 5,191 miliardy korun, na 2 047 miliard korun. Objemově největší položku představují úvěry na bydlení (1 672 mld. Kč v prosinci 2022, meziměsíční nárůst o 0,3 %). Ty tvoří 78 % z celkového objemu úvěrů, poskytnutých domácnostem. Z meziročního porovnání je zřejmé, že zejména vzhledem k silnému poklesu poptávky po hypotečních úvěrech (vzhledem ke zpřísnění pravidel a růstu úrokových sazeb), celkový objem úvěrů domácnostem v reálném vyjádření dosti výrazně poklesl.

Je ovšem zapotřebí zdůraznit, že předchozí „covidová bublina“ na trhu nemovitostí rozhodně zdravá nebyla, a její další přifukování by mělo potenciálně velmi neblahé důsledky pro samotné dlužníky.

V podnikové sféře je vývoj tažen čerpáním půjček v cizí měně, atraktivním díky výrazně příznivějším úrokovým sazbám oproti korunovým půjčkám. Podíl úvěrů firmám v zahraniční měně vůči půjčkám celkem dosáhl 45,4 %, v přepočtu na koruny 561,7 miliardy z celkového objemu úvěrů podnikovému sektoru, který dosáhl v prosinci 2022 výše 1 237 mld. Kč (při meziměsíčním poklesu o 3,5 %, tj. 45 mld. Kč). Strmá růstová křivka u podnikových cizoměnových úvěrů – meziroční růst dosáhl 36,6 % - tak kompenzuje slabší zájem o korunové úvěry, zatížené vyššími úroky.

Domácnosti si (s výjimkou těch, které mají příjem v cizí měně, například tzv. pendleři) v eurech téměř nepůjčují, jejich objem je stokrát nižší než u podniků. Podniky si tradičně více půjčovaly, než měly uloženo v bankách, což by se ostatně dalo předpokládat, když chtěly efektivně zhodnocovat kapitál. Rok 2020 však přinesl obrat, a od té doby i podniky mají „aktivní saldo“, tedy víc uloženo nežli vypůjčeno.

Vývoj úvěrů a vkladů (v mil. Kč, v korunách i cizí měně celkem)

Období	Nefinanční podniky		
	vklady	úvěry	saldo
31.12.2022	1 366 959,7	1 236 635,8	130 323,9
31.12.2021	1 308 877	1 190 673	118 204
31.12.2020	1 217 934	1 123 034	94 900
31.12.2019	1 094 837,1	1 119 903,7	-25 066,6

Zdroj: ČNB (ARAD), vklady a úvěry rezidentů dle sektorového hlediska (Kč + cizí měna)

Vývoj úvěrů a vkladů (v mil. Kč)

Období	Domácnosti – živnosti			Domácnosti – obyvatelstvo		
	vklady	úvěry	Saldo	vklady	úvěry	saldo
31.12.2022	143 566,4	46 584,5	96 981,9	3 175 253,7	2 047 474,9	1 127 778,8
31.12.2021	171 035	47 641	123 394	3 020 385	1 948 112	1 072 273
31.12.2020	166 284	47 008	119 276	2 822 763	1 763 145	1 059 618
31.12.2019	145 378,6	45 987,1	99 391,5	2 517 353,2	1 650 089,7	867 263,5

Zdroj: ČNB (ARAD), vklady a úvěry rezidentů dle sektorového hlediska (Kč + cizí měna)

Vývoj nevýkonných úvěrů

	Prosinec 2011	Prosinec 2019	Prosinec 2020	Prosinec 2021	Prosinec 2022
Domácnosti, spotřební úvěry	11,3 %	5,08 %	5,08 %	4,67 %	3,91 %
Domácnosti, hypoteční úvěry	3,09 %	0,92 %	0,88 %	0,74 %	0,57 %
Podniky	8,2 %	3,2 %	4,15 %	3,84 %	3,43 %

(Zdroj: ČNB (ARAD))

Ohlédnutí do zpětného zrcátka posledních tří let spíše nasvědčuje tomu, že Česko nečeká vlna rychlého nárůstu podílu nevýkonných úvěrů. Český bankovní sektor je robustní, s konzervativní strukturou, kde jak firmy, tak domácnosti včetně živností mají v bankách uloženo více prostředků, než kolik mají vypůjčeno, a nadále velmi dobře splácejí.

V poměru k celkovému objemu půjček domácnostem objem nesplácených půjček v prosinci 2022 stagnoval na 27 miliardách a v relativním vyjádření klesnul na 1,2 %. U hypoték je tento podíl nadále rekordně nízký s pouhými 0,57 % nesplácených úvěrů.

Živnostníci, kde se problémy se splácením objevovaly častěji než v případě hypoték, jsou s prosincovými 5,11 % stále hluboko pod historickým průměrem.

V případě nefinančních podniků objem úvěrů, u nichž se objevují poruchy ve splácení po dobu delší tří měsíců, klesnul na 42,3 mld. Kč, s podílem 3,43 %. Ve všech případech jde přitom v celoevropském srovnání o velmi příznivé hodnoty. Na to, že ekonomika je oficiálně v recesi, byť mělké, a mediální obraz je vybarven v temných odstínech, je to velmi dobrá zpráva.

O České bankovní asociaci

Česká bankovní asociace je dobrovolné sdružení 32 bank působících na českém trhu. Již 30 let podporuje nejen rozvoj bankovního sektoru, ale i celé ekonomiky a všeobecné finanční gramotnosti. ČBA je členem Evropské bankovní federace (EBF). Více informací na www.cbaonline.cz.

Dotazy posílejte na
radek.salsa@cbaonline.cz